

Moreu digué que ell no creia en les lleis fonètiques!) (i fins un poc Gulsoy?) ha caigut en aquesta aberració, ha estat, induït per la proximitat, imperfectíssima i casual, del nostre *Malgrat* (1) amb el *Pla de Grau*: la desembocadura del riu Tordera: tanmateix lloc ben independent de la vila de Malgrat, pla pertanyent a Blanes: separats per més de 5 kilòmetres. D'altra banda enlloc cap grau en els altres 5 casos catalans que hem col·leccionat, ni en els quatre o 5 occitans i italians. Mentre que en tots ells hi havia castell: i això consta taxativament en (1, 2, 3 i 5) i si no consta en el 4, és perquè és lloc oblidat, d'una cita hapax.

Hi ha una excepció? Sí: una sola: és *Malgrat*, nom d'un indret coster, adjacent a la costa mallorquina, d'Andratx. Confirmat en la meua enquesta d'Andratx en la forma «*El Malgrat*» com un freu entre un illot i la costa de l'illa; el *C.To.Mall.* de Mascaró el dona com nom de l'illot. Ja es veu que això té una altra formació i origen, pel mateix fet d'usar-se amb article: inconnex, doncs, amb els noms continentals del Princ. i de fora. Seria aquest realment un MALUM GRADUM? aquí fóra possible com a nom rebut del mossàrab mallorquí, pre-català, car en mossàrab sí que la -D- intervocàlica es conservava (IDUBEDA > Übeda etc.). Però també pot ser un nom més recent, de mariners, que hi havien de passar: 'malgrat' dels corrents que sempre es produeixen en aquests freus.

¹ Consta per les fonts detallades en aquest article, i també en el *Cartulari* de Roca-rossa, i la seva edició i introducció per J.M.Pons i Guri; cf. del mateix Pons, *Notaria del término de Palafoxs*, circular nº 6 de l'Arx.Hist.Fita (1960), p. 34 etc.—² A la rodalia de la SdUrg, vaig recollir una dita també al·lusiva al desdoblament d'aquest llogaret i del veí Bellpui: «De Bellpui / tothom ne fui, / a Malgrat / tothom hi cap».—³ N'hi ha dos o tres en el Nord d'Itàlia: *Malgrate* prov. de Como. Rohlf's *Studien z.roman. Namenkunde*, 155, diu que hi ha un *Maugré* dept. Meurthe-et-Moselle (no en els nomencladors); quant a un *Maugrath*, que posa en els Alps Mar: amb la seva -ch ja es veu que tindria altre origen; D.Olivieri (*Diz. Topon.Lombarda*, 1961, p. 22) cita un altre (és *Melgrado*) prop de Milano i un cap a Bologna. Gens o a penes en el domini cast.; per bé que en la *Enc.Ling.Hisp.* 1, 1959, p. lxxii) s'esmenti un *Malgrad*, cap a Zamora, nom que llavors es canvià en el de *Benavente*. Però Mz.Pi. va establir que aquest nom de *Benavente* és calc del cat. *Benavent* o it. *Benevento* (veg.s. ací s.v.): doncs, també el seu alternant *Malgrad* deu ser calc del cat. Malgrat.—⁴ Les citem per a qui vulgui comprovar-ho i riure-hi. El falsari Roig Gelpí, forjador del pseudo-Boades (1673) imagina que els fran-

cesos capturats per Pere el Gran en la guerra de 1285-8, anaven a treballar «en la torre de *Malgrat*», engrillonats, exclamant que ho feien «a *malgrat*» (*N.Cl.* IV, 120). Per tal de salvar la invenció del falsari, En Moreu Rey en el seu llibret divulgador, *Els nostres Noms de Lloc*, Mall. 1982, p. 105, la *Gran Geogr.Com.Cat.* VI, 508, i Gulsoy, imaginem una disputa del Senyor de Palafoxs (Pons Guri, en la circular, parla d'una amb un noble d'algun lloc ignot) i que la disputa pogués referir-se al castell de Malgrat. Res d'això no consta més que per al Castell de Palafoxs (no pas de Malgrat).—⁵ Per damunt de tot, la fonètica històrica catalana tanca la porta hermèticament contra una etim. GRADUM. En canvi la -T- llatina intervocàlica, va donar primer -du reduït aviat a -d i aquest ensordit, llavors tornà a -t; per això la forma *malgrad* que he citat en els arcaics docs. de 1039, 1196 i 1244. Però aquesta -d oclusiva no es confongué mai amb la fricativa ð (provinent del ll. -D); veg. la meua explicació en *BHisp.* LXIII, 1961, en la meua recensió de l'ed. Molho de les *Homilies d'Organyà*.

Maliard, V. *Malards* s.v. *Mal-* (NP) *Malilla*, V. *Melilla*

MALITRAU

Serrat i partida de camps, i font, del terme de Tregurà (Vall de Camprodon).

DOC. ANT. 1560 *loch dit Malytrau; alias Malitrau; 1683*: «un camí que va de *Malitrau* al Catllar» en capbreus comunicats per Mn. Julià Pascual.

ETIM. Sembla tractar-se de la frase «*mal hi trau*» fossilitzada com NL d'unes terres pobres i treballoses, per pagesos malcontents. (*traure mal*, 'patir, sofrir malestar' en R.Llull i Jaume I) (Cor. *EntreDL* II, 115-116: amb la probabilitat que s'hagi barrejat amb això una deturpació del cast. *manantial*, que apareix a Scala Dei del Montsant, en la forma *Manitral*).

MALL, Sant Esteve del ~

Poble amb antic municipi a Ribagorça, avui agregat al de la Pobla de Roda.

PRON. MOD. Coromines va oir *santistèbe* a Tolba i *santistèbe del màf* ibid (XVIII, 177, 163); *santistèbe del màf*, a Casserres (XVI, 118) El nom li ve del Tossal de St. Esteve que domina el poble, rematat per l'ingent penyal dit *el Turion*.

DOC. ANT. 964: *in Castro Sancti Stephani cuiusque vocabulum est...* (il·legible) (Abadal, *Pallars i Rib.*, doc. 194); 972: *Beati Stephani* (SerranoS., *NHRib.*, 358);